

**Lahden kaupungin vammaisneuvoston aloite erityisliikuntakortista:
Uinti- ja kuntosalikortti tukemaan liikunnan yhdenvertaisuutta Lahdessa**

Lahden vammaisneuvosto on esittänyt erityisryhmien uinti- ja kuntosalikorttia vuonna 22.9.2022. Esitykseen on saatu vastaus kaupungin liikuntapalveluilta 2.10.2023. Aihe on noussut uudelleen keskusteluun vammaisneuvostossa.

Lahden kaupungin vammaisneuvosto esittää aloitteen erityisliikuntakortista, joka mahdollistaa erityisryhmiin kuuluville lahtelaisille edullisen kausilipun hankinnan kaupungin uimahalleihin ja kuntosaleille.

Tavoitteena on vahvistaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia liikuntaan sekä edistää heidän hyvinvointiaan, toimintakykyään ja osallisuuttaan. Oikeus liikkua ei saa riippua henkilön toimintakyvystä tai taloudellisesta tilanteesta.

Lainsäädännölliset perustelut

Liikuntalaki (390/2015)

- § 2: Kunnan tehtävänä on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikuntaan ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitämiseen.
- § 5: Kunnan on järjestettävä liikuntapalveluja ottaen huomioon eri kohderyhmät ja luotava edellytyksiä terveyttä edistävälle liikunnalle.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

- Syrjintä vammaisuuden perusteella on kielletty. Välillinen syrjintä syntyy, jos kunnalliset liikuntapalvelut eivät ole tosiasiallisesti saavutettavia.

YK:n vammaissopimus (CRPD)

- Artikla 30 velvoittaa takaamaan vammaisille henkilöille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua vapaa-ajan ja liikunnan toimintoihin.
- Artiklat 9 ja 20 korostavat esteettömyyttä ja itsenäistä liikkumista.
- Artikla 20 a) *helpottamalla vammaisten henkilöiden henkilökohtaista liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan*

Käytäntöjä muualla

- Erityisliikuntakortti on jo käytössä useissa kaupungeissa: mm. Espoo, Vantaa, Helsinki, Seinäjoki, Kouvola ja Kokkola. Lahdessa vastaavaa ei ole vielä toteutettu, vaikka tarve on tunnistettu. Vammaisneuvosto on esittänyt korttia jo syyskuussa 2022, ja asia on edelleen ajankohtainen.
- Kortti voisi perustua olemassa oleviin tunnisteisiin (esim. EU:n vammaiskortti, näkövammaiskortti tai LE-pysäköintilupa), eikä vaatisi kaupungilta raskasta hallinnollista käsittelyä. Tämä turvaa myös henkilötietojen suojan.

Kustannusvaikutukset

Erityisliikuntakortin käyttöönotto aiheuttaa kunnalle jonkin verran tulojen menetystä, kun erityisryhmät saisivat edullisemman pääsyn liikuntapalveluihin. Kuitenkin näitä kustannuksia voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti:

- **Resurssien tehokkaampi käyttö:**
Kortti voi lisätä uimahallien ja kuntosalien käyttöastetta erityisesti hiljaisina ajankohtina, jolloin tilat ovat vajaakäytöllä. Tämä tehostaa jo olemassa olevien resurssien hyödyntämistä ilman lisäkustannuksia.
- **Hallinnollinen keveys:**
Mikäli kortti myönnetään näyttämällä esimerkiksi EU:n vammaiskortti tai muu hyväksytty tunniste, ei kunta tarvitse erillistä hakuprosessia tai päätöksentekoa. Tämä pitää hallinnolliset kustannukset alhaisina ja tietosuojan hyvällä tasolla.
- **Yhdenvertaisuuden edistäminen tukee kaupungin strategisia tavoitteita:**
Toimenpide vahvistaa kaupungin mainetta saavutettavana ja yhdenvertaisena kuntana. Se voi lisätä asukastyytyväisyyttä ja vahvistaa kuntalaisten luottamusta kunnan palveluihin.
- **Kansalaistoiminnan ja yhteistyön edistäminen:**
Kortti tukee liikuntalain mukaista velvollisuutta edistää kansalaistoimintaa ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tämä voi lisätä yhteisöllisyyttä ja keventää kunnallisen liikuntatoimen kuormaa.
- **Arvioidut tulovaikutukset ja käyttäjämäärän kasvu:**
Kortin hinta voisi olla esimerkiksi 50 € vuodessa. Mikäli kortin käyttäjiä olisi 500 henkilöä, kaupunki saisi tuloja 25 000 € vuodessa. On kuitenkin tärkeää huomata, että kaikki, joilla olisi oikeus erityisliikuntakorttiin, eivät tällä hetkellä käytä liikuntapalveluita niiden korkean hinnan vuoksi. Kortin käyttöönotto ei siis merkitsisi pelkästään nykyisten käyttäjien alennuksia, vaan mahdollistaisi uusien käyttäjien mukaan tulon. Täten kortti voi lisätä kokonaistuloja ja nostaa palveluiden käyttöastetta ilman, että se aiheuttaa merkittävää tulonmenetystä nykyisestä tasosta.

Aloite

Lahden kaupungin vammaisneuvosto esittää, että:

1. Lahden kaupunki ottaa käyttöön erityisryhmille suunnatun edullisen uinti- ja kuntosalikortin.
2. Kortin käyttöoikeus perustuu olemassa oleviin tunnisteisiin.
3. Kortti on voimassa kaupungin omissa liikuntapaikoissa ja hinnoittelu on kohtuullinen.
4. Kaupunki arvioi mahdollisuutta laajentaa kortin käyttöä yhteistyössä seurojen ja yksityisten toimijoiden kanssa.
5. Aloitteen kustannus- ja vaikutusarvio sisällytetään jatkovalmisteluun.

Toteuttamalla aloitteen Lahden kaupunki edistää YK:n vammaissopimuksen, liikuntalain ja yhdenvertaisuuslain mukaisia velvoitteitaan sekä vahvistaa yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia